

داروهای بیماران دیالیزی

بخش دیالیز

مرکز آموزشی، پژوهشی، درمانی علامه بهلول گنابادی
کارگروه آموزش به بیمار بخش دیالیز
واحد آموزش سلامت
بازنگری دوم

۱- اپرکس (اریتروپویتین)

علت مصرف:

اکثر بیماران مبتلا به نارسایی کلیه که به مدت طولانی دچار اختلال عملکرد کلیه هستند، مبتلا به کم خونی می‌شوند.

کم خونی به دلیل کاهش ترشح هورمون اریتروپوئین است که ۹۰ درصد آن در غده فوق کلیه ساخته و ترشح می‌شود و با تأثیر بر مغز استخوان باعث افزایش تولید گلبول های قرمز خون می‌گردد.

این دارو جهت جبران و اصلاح کم خونی ایجاد شده مورد استفاده می‌گیرد.

عوارض دارو:

مصرف بیش از اندازه اپرکس می‌تواند موجب از کار افتادگی فیستول گردد. بنابراین از تزریق خودسرانه و یا تغییر دوز آن اجتناب کنید. تزریق اپرکس باعث افزایش فشار خون شده که در نتیجه از تزریق آن در زمانی که فشار خون بالای ۱۶۰ میلی متر جیوه است باید خودداری شود.

نحوه مصرف:

به دو صورت تزریق داخل وریدی و زیر جلدی قابل استفاده می‌باشد.

نکات قابل توجه:

- ۱- این دارو باید در درجه حرارت ۲-۸ درجه سانتیگراد نگهداری و از یخ زدگی آن جلوگیری شود.
- ۲- رنگ محلول باید شفاف باشد.
- ۳- باید از مخلوط کردن آن با سایر داروها و رقیق کردن آن خودداری کرد.
- ۴- دارو در یخچال نگهداری شود و از یخ زدگی و تابش مستقیم نور خورشید محافظت شود.
- ۵- قبل از تزریق فشار خون کنترل شود و در صورت فشار بالای ۱۶۰ میلی متر جیوه دارو تزریق نشود.

۲- ونوفر

علت مصرف:

این دارو از ترکیبات آهن و ضد کم خونی می باشد.

عوارض دارو:

افت فشار خون (در صورت تزریق سریع)، تغییر موقت حس چشایی، تهوع، ایجاد شوک و احساس طعم فلز در دهان می باشد.

نحوه مصرف:

تزریق وریدی بهترین روش تزریق ونوفر می باشد. که توصیه می شود هر میلی لیتر آن در ۲۰ میلی لیتر سرم نرمال سالین رقیق شود.

نکات قابل توجه:

- ۱- ونوفر نیازی به نگهداری در یخچال ندارد.
- ۲- ونوفر با هیچ دارویی نباید مخلوط شود.
- ۳- داروی رقیق نشده، داخل رگ سریع تزریق نشود.
- ۴- در زمان تجویز قرص آهن قطع شود.

۳- کربنات کلسیم

موارد مصرف:

این دارو به صورت مکمل غذایی هنگامی که دریافت کلسیم ممکن است ناکافی باشد مصرف می‌شود.

همچنین در نارسایی کلیه به دلیل افزایش فسفر خون، این دارو استفاده می‌شود زیرا این دارو در دستگاه گوارش به فسفات متصل می‌شود و مانع جذب آن می‌گردد.

عوارض:

یبوست، تهوع، تشنگی و پر ادراری از عوارض این دارو است.

نکات قابل توجه:

۱- در صورت بروز علائمی نظیر بی اشتها، تکرار ادرار، خشکی دهان، گیجی و هذیان که نشان دهنده افزایش بیش از حد کلسیم در بدن است باید سریعاً به پزشک خود مراجعه کنید.

۲- اگر هدف از درمان اصلاح کلسیم است باید دارو را یک ساعت بعد از غذا و با یک لیوان پر از آب میل کنید.

۳- اگر هدف اصلاح فسفر است دارو باید وسط غذا میل شود.

۴- آنتی بیوتیک‌ها و آهن جذب خوراکی کلسیم را مختل می‌کنند، به همین دلیل با فاصله زمانی از هم مصرف شود.

۴- رناژل (سولامر)

موارد مصرف:

این دارو یک فسفر بایندر است (به فسفر مواد غذایی متصل می‌گردد). ترکیب یا باند شدن با فسفر باعث دفع آن از طریق دستگاه گوارش می‌شود و مانع جذب فسفر می‌شود.

عوارض:

عوارض جانبی رناژل و کربنات کلسیم تقریباً شبیه هم بوده ولی در رناژل عوارض گوارشی مثل یبوست که یکی از مشکلات بیماران دیالیزی است کمتر دیده می‌شود.

نکات قابل توجه:

۱- باید مصرف مواد خوراکی حاوی فسفر نظیر آجیل و لبنیات (ماست، شیر، دوغ، کشک...) تقلیل یابد.

۲- در صورت مصرف رناژل هیچ گونه فسفات باندردیگر را نباید مصرف کنید.

۳- فاصله مصرف رناژل با داروهای ضد تشنج، وارفارین و سیپروفلوکساسین باید حداقل ۱-۳ ساعت باشد.

۴- رناژل باید همراه با غذا مصرف شود و قرصها به طور کامل بلعیده شوند.

۵- کلسی تریول (روکاترول)

موارد مصرف:

در درمان کاهش سطح کلسیم خون استفاده می‌شود.

دوز دارو در بیماران دیالیزی بر اساس میزان کلسیم و فسفر خون تنظیم می‌شود.

در صورت نیاز بعد از هر همودیالیز و یا روزانه تجویز می‌شود.

عوارض:

سرردرد، بی خوابی، ضعف، تهوع، یبوست، بی اشتها

نکات قابل توجه:

کلسی تریول را میتوان همراه غذا یا با معده خالی میل کرد. دارو در ظرف مقاوم به نور و جای خشک و خنک نگهداری کنید. از شکستن و یا خرد کردن و یا جویدن دارو خودداری کنید. در مصرف غذاهای غنی از کلسیم فسفات و ویتامین دی مثل لبنیات احتیاط کنید.

محدودیت مایعات در بیماران دیالیزی

علت محدودیت مصرف مایعات چیست؟

در نارسایی کلیوی، به دلیل عدم توانایی کلیه ها در دفع آب از بدن و در نتیجه ایجاد ورم و افزایش فشار خون، ممکن است نیاز به محدود کردن مایعات دریافتی باشد.

میزان مجاز مایعات دریافتی هر بیمار به نسبت میزان اضافه وزن و شرایط فردی بیمار توسط پزشک یا کارشناس تغذیه تعیین می شود.

محدودیت مایعات برای این است که قبل، حین و بعد از جلسات دیالیز شما احساس راحتی داشته باشید. هدف این است که اضافه وزن بین جلسات دیالیز حداکثر ۱/۵ تا ۲ کیلوگرم باشد.

در صورتی که محدودیت مصرف مایعات را رعایت نکنید، دچار احتباس آب در بدن شده و وزن شما بالا می‌رود که بدن‌بال آن دچار عوارضی از قبیل تنگی نفس، پرفشاری خون، مشکلات قلبی، ورم و... می‌شوید.

چند روش برای رفع تشنگی و محدود کردن مایعات:

۱. از مصرف نمک در غذا اجتناب کنید.

۲. به جای آب از تکه های یخ استفاده کنید.

۳. آدامس بجوید بخصوص نعنائی

۴. از آبنبات های سفت و ترش استفاده کنید.

۵. از فنجان های کوچک برای آب خوردن استفاده کنید.

۶. نوشیدنی خود را جرعه جرعه بنوشید.

۷. چند قطره آب لیمو ترش تازه داخل لیوان آب خود بچکانید.

۸. در روز چندین بار دهان خود را شسته و دندانهایتان را مسواک کنید.

۹. از مصرف غذاهای آماده اجتناب کنید.

۱۰. در صورت امکان با اطلاع پزشک خود میتوانید داروهایتان را با غذا میل کنید تا آب کمتری مصرف کنید.

۱۱. سعی کنید خونسرد باشید. خونسردی تشنگی شما را بخصوص در مناطق گرم کاهش می دهد.

۱۲. اگر دیابت دارید ، میزان قند خون خود را کنترل کنید. قند خون بالا تشنگی شما را افزایش می دهد .

۱۳. از میوه و سبزیجات سرد و یخ زده برای رفع عطش استفاده کنید .

۱۴. قبل از شروع هر گونه ورزشی پزشک و تیم مراقب خود را مطلع فرمایید .

* نیاز شما به مایعات با تمرینات ورزشی تغییر میکند بخصوص اگر که تعریق شدید ایجاد کند.

* ورزشهای سنگین و حرفه ای فقط با توصیه پزشک مجوز دارد.

* ورزش ها و نرمش های سبک مثل پیاده روی با اطلاع و تحت نظر پزشک در صورتی که ممنوعیتی نباشد مجاز است .

اختلال استخوان

بیماری مزمن کلیوی که نارسایی مزمن کلیوی نیز نامیده می شود، سبب تخریب کلیه ها می شود . این بیماری پیشرونده و برگشت ناپذیر است. کلیه های شما یک بخش اساسی از بدن شما هستند. آنها وظایفی مانند کمک به حفظ تعادل مواد معدنی و الکترولیت ها (سدیم، کلسیم و پتاسیم) را برعهده دارند که در این بیماری کلیه ها قادر به انجام وظایف خود نمی باشد که فرد باید از دیالیز خونی یا صفاقی استفاده کند .

استخوان یکی از بزرگترین اعضا موجود در بدن است . اگر چه استخوان ممکن است عضوی ثابت به نظر برسد اما در واقع در سرتاسر حیات به صورت یک بافت

زنده و فعال از نظر متابولیسی عمل می‌کند. این عضو به طور خارق العاده ای برای انجام عملکردهای حیاتی زیر طراحی شده است :

۱. حفاظت از سیستم خونساز و ساختمان‌های موجود در داخل جمجمه ، لگن و قفسه سینه
۲. امکان پذیر ساختن حرکت از طریق فراهم آوردن اهرم ها ، مفاصل و نقاط چسبندگی برای عضلات
۳. عمل کردن به عنوان ذخیره‌ای برای یون‌های ضروری مثل کلسیم و فسفر.

بیماری آدینامیک استخوانی در ۳۰ تا ۴۰ درصد بیماران دیده می‌شود و علت آن درمان های پرفسفاتی توسط فسفات باندر های حاوی کلسیم و مقلدهای ویتامین D می‌باشد که باعث افزایش کلسیم و تضعیف هورمون پارتورمون می‌شود .

همچنین کاهش هورمون پاراتیروئید باعث تشدید این بیماری می‌شود .

مراقبت از استخوان:

نداشتن رژیم غذایی حاوی نمک زیاد، نوشابه، قهوه، شکلات، مکمل ویتامین آ و غذاهای چرب و شیرین که استخوانها را ضعیف می‌کند.

برخی عادت های رایج و اشتباه در رژیم غذایی:

مصرف زیاد نمک سبب از دست دادن کلسیم بدن میشود .

توصیه می‌شود برای طعم دار کردن غذا به جای نمک از ترشیجات و ادویه استفاده شود .

غذاهای کنسروی و فراوری شده حاوی بیشترین میزان نمک هستند.

مصرف نوشابه سبب تضعیف استخوانها می‌شود ، بهتر است به جای نوشابه و نوشیدنی های گاز دار از آبمیوه طبیعی و شیر استفاده شود.

مصرف بی رویه قهوه برای استخوانها مضر است ، قهوه جذب کلسیم را کاهش می‌دهد. می‌توان چای را جایگزین قهوه کرد و البته در مورد چای نیز باید تعادل را رعایت کرد .

مصرف زیاد شکلات برای استخوانها مضر است.

مصرف مقادیر بالای چربی ، شکر، گوشت قرمز و غلات تصفیه شده مانند آرد سفید، نان سفید و ماکارونی برای استخوانها مفید نیست .

تایید محتوای علمی : خانم دکتر مرادزاده (متخصص داخلی)